

Jöjjön, akinek jönnie kell

Eszemben sincs Bauer Tamást és Eörsi Istvánt védelmembe venni Kőszeg Ferencsel szemben. (De kinek kell jönnie? - Népszabadság, június 25.) Először is, nincsenek rászorulva. Másodszer pedig a vitatott kérdésben, amit Eörsi az „Antall vagy Horn?” formulába tömörített, az SZDSZ-nek magának kell dűlőre jutnia, ebbe egy rivális párt választott tisztségviselője nem szólhat bele. Kolumbán vitairatában azonban Kőszeg olyan érveket hoz fel az MDF mellett és az MSZP ellen, amelyeket nem hagyhatok szó nélkül.

Kettős mérce

Mindenekelőtt leszögezem: egyike vagyok azoknak a Kőszeg Ferenc említett szocialistáknak, akik úgy vélik: ha jobb nem is, mindenképpen kényelmesebb lenne, ha az MSZP ellenzéki pártként csinálhatná végig az 1994-98-as parlamenti ciklust. Igaz ugyan, hogy a szociáldemokrácia világszerte megbékélt a magántulajdon dominanciájára és a szociális intézmények által megszélesített piacgazdaságra épülő polgári demokráciával, hogy némi eufémizmussal a modern kapitalizmust nevezik, ám a kapitalizmus megteremtése mégsem igazán szociáldemokrata pártra szabott feladat. Ennél sokkal kellemesebb nagy pártként (netán a legnagyobbként) ülni az ellenzéki padosorokban, és lángoló szavakkal ostorozni a kormány politikáját. (Bár, ha meggondoljuk, hogy az SZDSZ már három éve az ellenzék vezető ereje, most pedig kiderül, hogy jeles politika még csak nem is reménykedik a párt győzelmében, inkább a „mérleg nyelve” szerepet ambicionálja, akkor láthatjuk: a legnagyobb ellenzéki pártnak lenni sem fenéig tejfel.)

Mindezzel csak azt kívánom jelezni: nem vagyok megsértve, amiért Kőszeg érezhetően nem látná szívesen az MSZP-t pártja koalíciós partnereként. Amúgy a világ legterméketlenebb dolgának tartom 1993 nyarán a „Ki kivel és kivel nem?” játékot űzni. Mint a szerző is rámutat: a politikában erőviszonyok vannak és alkuk. Ha a '94-es választás eredményeként kialakuló erőviszonyok szükségessé is, lehetővé is teszik, a szocialisták részt fognak venni a kormányban, különben nem. Ez ilyen egyszerű.

Addig a „Ki, kivel és hogyan kormányozna?” kérdését vitatni éppoly értelmetlen, mint arról polemizálni, hogy milyen magasra repülne a viziló, ha tudna repülni.

Kőszeg érvelése arra épül, hogy a csurkátlanított MDF szalonképes koalíciós partner lehet a választás után. Erdemes ezt összevetni a főszerkesztőként éppen Kőszeg Ferenc által jegyzett Beszélő június 5-i vezércikkének befejezésével. E szerint „...az MDF-frakcióban... az anticsurkisták száma legfeljebb tíz, a csurkistáké ellenében százötven. Viszont, aki kockáztatni is kész Csurkáért, olyan tíz-tizenöt, ha akad. Ők hagyják most majd el a frakciót Csurkával. A többi csurkista Antall-lal marad.” A cikket bizonyos „-szeg” írta alá - nem nehéz kitalálni, kit fed a szignó. Jó volna tudni, három hét alatt mitől változott meg ennyire a szerző véleménye. Vagy csak Csurkát tartaná szalonképtelennek, a csurkistákat nem?

A szocialisták elleni első (legfőbb?) érv a Dunagate-botrány. A szerzőnek igaza van, amikor magas erkölcsi mércét állítva, nem tudja megbocsátani a Németh-kormány, hogy hatalomgyakorlásának módja három hónappal az új alkotmány életbelépése után még mindig nem felelt meg a jogállamiság követelményeinek. Nem világos viszont, miért bocsátja meg olyan könnyen az Antall-kormány, hogy három évvel hivatalba lépése után is át-áthágja e követelményeket. (Az igazságügyér huncutságairól maga a szerző is megemlékezik.) Miért nem érvényesíti továbbá ezt az erkölcsi igényességet a miniszterelnökkel szemben is, ahelyett, hogy tiszteletkörieket róna előtte? Vajon az MDF-frakcióból történt kizárások, ahol Elekék azt kapták jutalmul, amit Csurka büntetésből, erkölcsileg mennyiben különbözik a Kádár-féle, kétfrontos harcnak becézett tisztogatástól? A miniszterelnök által feltalált borítékos sorsjegy, amelyben előbb Torgyán, utóbb Csurka húzott „nem nyert” feliratú cédulát, erkölcsi szempontból mennyivel különb Rákosi módszerénél, aki száz-egynéhány kommunista felső- és középkáder nyilaspárttagkönyvét őrizte páncélszekrényében, így biztosítva az érintettek feltétlen hűségét? Végül pedig a Dunagate-ügy nem múlt el következmények nélkül: a két rendőr tábornok elleni ügyészi vizsgálaton és a miniszter lemondásán túl, két hónap múlva a választók kiszavazták a kormányt támogató MSZP-t a hatalomból. Erthetetlen, hogy ha ezt a büntetést Kőszeg a szocialisták esetében szemlátomást kevesli, miért tartja soknak az MDF számára és akar enyhítésül koalíciós mentőövet dobni nekik.

Mennyi lenne?

Antall parlamenti rendszert akar, Csurka viszont nem - állítja Kőszeg, majd kevéssel alább megjegyzi, hogy a szocialista vezetők tudatosan rájátszanak a kádárista nosztalgiára, a parlamentellenes reflexekre. Ez utóbbit egy Horn-idézettel támasztja alá, amelyben a pártelnök kijelenti, hogy az elmúlt rendszerben a hibák és bűnök ellenére is milliók boldogultak. Gyakran érvel ezzel Horn Gyula, korántsem a Kádár-rendszert álmódva vissza, ellenkezőleg, arra a következtetésre jutva, hogy a Kádár-rendszer bukásra volt ítélve, mert teljesítményellenes és antidemokratikus volt, míg a piacgazdaság és a demokrácia a fejlett nyugati országokban bizonyította életképességét. Ha tehát az a rendszer, amely Nyugaton megteremtette a jóléti társadalmat, nálunk még a Kádár-rendszer teljesítményét is alulmúlja, akkor a rendszert működtető kormányban kell valami végzetes hibának lennie. A pártelnök végül mindig arra kéri hallgatóságát: az új rendszert ne annak első kormányáról ítéljék meg, '94-ben adjanak újabb esélyt a demokráciának. Nehéz lenne ezt az ér-

velést a parlamentarizmus veszélyeztetésének tekinteni. Nem Horn Gyula, de még csak nem is Csurka István, hanem kritikán aluli teljesítményével a demokráciát is lejárató Antall-kormány jelenti a legnagyobb veszélyt a parlamentarizmusra.

„Az ostoba kommunizást bizvást zárójelbe tehetjük” - írja Kőszeg, majd a szocialista kormányzás veszélyeit esetelvé, maga is kommunizásba fog, a Kádár-rendszer reflexei szerinti gazdaságpolitikát tulajdonítva egy leendő szocialista kormánynak. A szocialisták viszont tudják, hogy a piacgazdaság működési zavaraiából inflációs nyereség, monopolár, spekulációs jövedelem útján csak a tőkével rendelkezők profitálhatnak: az a réteg, amelyre az MSZP társadalmi bázisként elsősorban számít, tehát a bérből és fizetésből élők, az önálló jövedelemmel nem rendelkezők semmiképp. Az ő helyzetük csak akkor javulhat, ha a reálbérek emelkednek, és ha a jóléti rendszer nem csak a nélkülözést tudja újra elosztani. Mindenekelőtt e társadalmi csoportok érdekeltek tehát a gazdaság fellendülésében, a piacgazdaság normális működésében. Az MSZP saját bázisát támadná hátba, még az MDF jövőre várható vereségénél is nagyobb bukást programozva be magának 1998-ra, ha kormányra kerülve a Kőszeg által említett gazdaságpolitikát próbálná folytatni.

Ugyanannyian vándorolnának ki, ha az MDF győzne, mintha az MSZP - állítja saját tapasztalatai alapján a szerző. A közvélemény-kutatás adatai mást mondanak: a választók 3,2 százaléka nem szavazna semmilyen körülmények között a szocialistákra, míg az MDF-et nyolcszor ennyi, 26 százalék nem választaná. Még nagyobb, közel tizenegyszeres ez az eltérés az SZDSZ-szavazók körében: 3,6 százalék, illetve 39 százalék. Készséggel elismerem, nem egyenértékű az a két kijelentés, hogy „nem szavazok erre a pártra” és hogy „kivándorlok, ha ez a párt győz”, a fentiek alapján mégsem hiszem, hogy akár a választópolgárokat, akár az SZDSZ-szavazókat jól reprezentálná az a kör, amellyel Kőszeg Ferenc politikáról szokott beszélgetni.

Az álközéppárt

Végezetül érthetetlen számomra a Kőszeg felvázolta „mérleg nyelve” koncepció. Odáig világos, hogy az SZDSZ német mintára játssza el a kicsi, de minden kormányalakításnál megkerülhetetlen liberális párt szerepét a nagy bal-közép MSZP és a (Fideszből és esetleg a Köztársaság Párt-Agrárszövetség kettősből várhatóan hamarosan kiformalódó) nagy jobbközép párt között. De minek ehhez az MDF? Úgy gondolom, Galló Bélának van igaza, aki a Magyar Narancs június 24-i számában a spanyol választást elemezve mondja ki általános törvényként, hogy a diktatúrából a demokráciába való átmenetet kezdetben egy erre a célra összetakolt álközéppárt vezényli, amely utóbb, átadva helyét a kiformalódó bal- és jobbközép pártoknak, széthullik és eltűnik a politikai életből. Ez történik pillanatnyilag az MDF-fel is. A baloldali indíttatású harmadikutasok már rég otthagyták, a nemzeti radikális szélsőjobb most van róla leválóban. A nemzeti érzelmű konzervatív és liberális demokráta részint kizárt, részint a második vonalba szorított soványka csoportját előbb-utóbb felszívja a fent említett, alakuló jobbközép párt, az 1944-ben egyszer már levitézett úri középosztály reinkarnációja pedig visszatér oda, ahonnan a rendszerváltás elszólitotta: a műzeumigazgatói szobákba, az egyetem katedrára, az ügyvédi irodákba és a falusi parókiákra.

Miért kellene ezt megakadályozni?

Szabó Zoltán

Tisztelt
inket, hogy a
TECHNIKA KFT.

megváltoztak

274
163-5842

Tel.: 251-5276

Tisztelt
eredeti

mon

telex
eljes skálájával.